

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus ühenduse osalemise kohta mitme liikmesriigi algatatud teadus- ja arendustegevuse programmis, mille eesmärk on teadus- ja arendustegevuses osalevate VKEde toetamine”

KOM(2007) 514 lõplik — 2007/0188 (COD)

(2008/C 224/04)

11. oktoobril 2007 otsustas Euroopa Liidu Nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 172 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus ühenduse osalemise kohta mitme liikmesriigi algatatud teadus- ja arendustegevuse programmis, mille eesmärk on teadus- ja arendustegevuses osalevate VKEde toetamine”

Komitee juhatus tegi 25. septembril 2007. aastal käesoleva arvamusettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 445. istungjärgul 28.-29. mail 2008 (29. mai istungil) pearaportööriks Claudio CAPPELLINI ja võttis vastu järgmise arvamusettehäälselt.

1. Ettepanekud ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab Eurostarsi ühisprogrammi eesmarke ning rõhutab vajadust arvestada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) eri kategooriate, suuruste ja valdkondadega VKEde tegelikele uuendusvajadustele suunatud ELi uute teadus-, arendus- ja uuenduspoliitikate ja programmide vastuvõtmisel.

1.2 Komitee tervitab liikmesriikide ettepanekut võtta vastu Eurostarsi ühisprogramm „teadus- ja arendustegevuses osalevate VKEde” toetuseks ning märgib, et see peaks olema avatud programmis osalevate riikide kõigile VKEdele, kes soovivad uuendusprotsessides osaleda.

1.3 Komitee rõhutab vajadust määratleda vahendid, mille abil kaasata programmi kõik EUREKA riigid, kes Eurostarsi ühisprogrammis ei osale.

1.4 Komitee väljendab muret Eurostarsi ühisprogrammi toetuse saamise tingimuse üle, ⁽¹⁾ mis lubab programmis osaleda vaid neil teadus- ja arendustegevuses osalevatel VKEdel, kes investeerivad 10 % või rohkem täistööajast või aastakäibest teadustegevusse. Isegi kui piirangut kohaldataks ainult neile teadus- ja arendustegevuses osalevatele VKEdele, kes projekti esitavad (projektijuhid), põhineb kõnealune teadus- ja arendustegevuses osaleva VKE määratlus kodifitseeritud näitajatel, jättes välja nn mittekodifitseeritud teadmiste (*non-codified knowledge*) ⁽²⁾ mitmed liigid, kuigi samas on äärmiselt uuenduslikele protsessidele sageli väga iseloomulikud kirjapanemata teadmised (*tacit knowledge*) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ <http://www.eurostars-eureka.eu/>

⁽²⁾ Hartmut Hirsch-Kreinsen, „Low-Tech” Innovations, Industry and Innovation, veebruar.

⁽³⁾ Piloottprojekt: <http://www.pilot-project.org>.

1.5 Seetõttu rõhutab komitee taas põhimõtet, et õiglase konkurentsi saavutamiseks projektiettepanekute väljavalimisel peaks valik toimuma projektide sisu taseme, teadus- ja arendustegevuse juhtimiskogemuste ning ühisprogrammi eesmärkidele vastavuse alusel, ilma et jäetaks välja suur hulk uuenduslikke VKEsid, kes soovivad taotleda Eurostarsi programmis osalemist. Samuti tuleks rahastada koolitusprogramme, mille eesmärk on ette valmistada ekspertjuhte, kes tegeleksid tõhusa tehnoloogia-siirdega teadustegevusest turustatavasse toodetesse.

1.6 Selles osas tuleks komitee arvates vastavalt Eurostarsi ühisprogrammi asjakohasele menetlusele luua eraldi elarverida riikidevahelisteks algatusteks, mida liikmesriigid teostaksid koostöös VKEde organisatsioonidega, kes soovivad aidata levitada VKEde-sõbralikku teavet Eurostarsi projektide tulemuste kohta VKEde laiemale ringile. Veel üks viis, kuidas anda kõigile Eurostarsi programmi edust huvitatud VKEdele rohkem vastutust, oleks ühise andmebaasi ja mitmekeelsete valdkondlike veebiplatvormide loomine ja edendamine VKEde organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite poolt.

1.7 Komitee väljendab muret kriteeriumide üle, mis on seatud VKEde rahalisele panusele projekti teadus- ja arendustegevusega seotud kuludes. Tuleb selgitada, et praegusel juhul peaksid VKEd Eurostarsi ühisprogrammis ühiselt kandma vähemalt 50 % asjaomase projekti teadus- ja arendustegevusega seotud kuludest. Kuna selline kriteerium jätab välja paljud turupõhised VKEd, tuleks kaaluda võimalust alandada seda määra 25 %-ni Eurostarsi programmi vahendamisel ⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ A6-0064/2008 (kõnealuse ettepaneku uuendustettepanek), Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon, 2008.

1.8 Mõjuhindamise ja tulemuste levitamise eri etappidel peaksid huvitatud liikmesriigid ja ELi asutused arvesse võtma ELi ja riiklike VKEde organisatsioonide ja teiste teadusringkonna sidusrühmade väljendatud muresid. VKEsid ning teadus- ja arendustegevust käsitleva ELi nõuanderühma regulaarselt teostatavast kontrollist võiks saada liikmesriikide ning teiste ELi ja riikliku tasandi asutuste jaoks tehnilise konsultatsiooni alaline vahend. Selles osas võiks komitee ühtse turu seireüksus koostöös komitee VKEde huvigrupiga toimida nõuanderühma konsultatiivse liikmena järelevalve, rakendamise ja levitamise etappidel.

1.9 Komitee rõhutab, et Eurostarsi ühisprogrammi tuleks ellu viia läbipaistvalt ja bürokraatiavabalt, et lihtsustada VKEde jaoks teabe saamist, osalemist ning eelkõige järelmeetmetesse kaasatust koos huvitatud teadus- ja arendustegevusinstituutidega. Seega peaks projektide rahastamine toimuma ühekordsete kindlasummaliste väljamaksetena ning juhul, kui ühekordne kindlasummaline väljamakse ei ole kooskõlas riikliku programmi eeskirjadega, siis kindlaksmääratud protsendimäära alusel teostatavate väljamaksetena.

1.10 Eurostarsi ühisprogrammi tõhusaks elluviimiseks tuleks tugevdada piirkondlike uuendusvõrgustikke, et need saaksid uuenduslike VKEde jaoks luua üldise teenustepunkti, mis aitab VKEdele ELi teadus- ja arendustegevuse rahastamisele paremini juurde pääseda. Näiteks teadlikkuse tõstmiseks teadus- ja arendustegevuses osalevatele VKEdele suunatud konkreetsetest rahastamisprogrammidest tuleb tugevdada ja paremini koordineerida EUREKA võrgustike, teiste avaliku või erasektori asutuste ning ELi, riiklike ja piirkondlike VKEde organisatsioonide sidemeid. Et teavitada VKEsid ja teisi huvitatud organisatsioone uuendustegevuse tähendusest ja olulisusest ning selle rollist ELi tulevikus, tuleks rahastada VKEsid esindavate organisatsioonide korraldatud asjaomaseid üritusi.

1.11 EUREKA võrgustik peaks Eurostarsi ühisprogrammi⁽⁵⁾ raames väljalatitud projektid VKEde valdkondade kaupa Internetis avaldama. Lisaks tuleks muuta kättesaadavaks nimekirja toetuse saamise tingimustele vastavatest projektidest, millel on väga uuenduslik sisu, aga millele ei ole raha eraldatud. Selle nimekirja alusel näeksid liikmesriikide avaliku ja erasektori investorid, kas programmile oleks vaja lisarahastamist.

1.12 VKEde, teadus- ja arenduspoliitika ja EUREKA eest vastutavate riiklike asutustuste vaheline kooskõlastamine peab olema järjekindel ning vastama VKEde organisatsioonide ja teiste sidusrühmade (sh avaliku ja erasektori teadusasutused) väljendatud vajadustele. Komitee kutsub huvitatud Euroopa institutsioone, liikmesriike ning eesistujariike Sloveeniat ja Prantsusmaad üles tagama kooskõlastamine, mis vastaks VKEde ootustele ja programmi eesmärkidele.

1.13 Et innustada VKEsid teadus- ja uuendustegevuse rahastamise programmide ja Eurostarsi ühisprogrammi raames projektitaotlusi esitama, kutsub komitee üles lühendama perioodi pikkust, mis jääb projekti ettepaneku esitamise ja selle ELi poolse heakskiitmise vahele.

(5) http://ec.europa.eu/research/sme-techweb/index_en.cfm?pg=results

1.14 Komitee rõhutab, et selleks, et parandada ja suurendada teadus- ja arendustegevuse rahastamise kasutust VKEde poolt, peab Euroopa Komisjon uurima võimalust viia seitsmenda raamprogrammi „Koostöö” programmis VKEdele eraldatud vahendid (mis moodustavad 15 % 6. raamprogrammi temaatiliste prioriteetide eelarvest), mis on kasutamata jäänud, programmi „Võimekus” alla (CRAFT jt), sest viimane on VKEdele paremini kohandatud.

1.15 Komitee arvates tuleks enam tähelepanu pöörata VKEdele lasuvale ebaproportsionaalsele regulatiivsele koormusele, mis võib olla kuni kümme korda suurem kui suurtel ettevõtetel lasuv koormus⁽⁶⁾. Samuti oleks soovitatav vähendada halduskulusid ja lihtsustada taotluste esitamise menetlust VKEde jaoks, kes soovivad koos teiste Euroopa ja rahvusvaheliste partneritega osaleda teadus- ja arengustegevuse programmides. Samuti sooviks komitee näha lahendust intellektuaalomandi õiguste ja Euroopa patentide küsimusele,⁽⁷⁾ kuna praegune olukord kahjustab konkurentsi ja uuendustegevust Euroopas. Rahvusvahelistes projektides osalevate ettevõtete partnerluste tugevdamise korral võib head juurdepääsu patentimisele ja intellektuaalomandi õigustele⁽⁸⁾ pidada oluliseks mitterahaliseks varaks.

2. Arvamuse taust

2.1 2000. aastal ELi juhtide poolt heakskiidetud Euroopa väikeettevõtete hartas leiti, et väikeettevõtteid tuleb pidada uuendustegevuse, tööhõive ning sotsiaalse ja kohaliku integratsiooni peamiseks edendajaks Euroopas⁽⁹⁾. Lisaks teatas Euroopa Komisjon 2007. aasta oktoobris, et koostab nn Euroopa väikeettevõtete seaduse,⁽¹⁰⁾ millega määratletakse meetmed ettevõtluse, ettevõtluskultuuri ja pädevuste juurdepääsu edendamiseks⁽¹¹⁾. 2008. aastal kaalub komisjon ka mitmeid VKEdele suunatud algatusi,⁽¹²⁾ et suurendada nende osalust ELi programmides.

2.2 Nende lähtepunktide alusel koostati ettepanek konkreetseks Eurostarsi ühisprogrammiks. Programmi õiguslik alus on EÜ asutamislepingu artikkel 169 ning programmi täiendab teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi meedet „VKEde huvides läbiviidavad teadusuuringud”. Eurostarsi ühisprogrammi käivitasid ühiselt 22 liikmesriiki koos viie muu EUREKA riigiga (Island, Iisrael, Norra, Šveits ja Türgi) ning programmi haldab EUREKA. Praegu osaleb Eurostarsi ühisprogrammis 30 riiki:

(6) „Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs”, Euroopa Komisjoni ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraat, mai 2007.

(7) „The Cost Factor in Patent Systems”, Université Libre de Bruxelles Working Paper WP-CEB 06-002, Brüssel 2006, vt alates lk 17.

(8) „Euroopa patendisüsteemi edendamine”, KOM(2007) 165 lõplik.

(9) Euroopa väikeettevõtete harta, Euroopa Ülemkogu Feiras 19.–20. juunil 2000.

(10) „Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEde) — töökohtade ja majanduskasvu tagamise võti. Tänapäevase VKE-poliitika vahekokkuvõtte”, KOM(2007) 592 lõplik, 4.10.2007.

(11) Luc Hendrickx, „UEAPME expectations on the proposal for a European Small Business Act”, 14.12.2007.

(12) http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm.

Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik.

2.3 VKEsid toetava poliitika puuduste tasatamiseks on seitsmendas raamprogrammis mitmeid meetmeid, mida soovitati kuuenda raamprogrammi läbivaatamisel ⁽¹³⁾. Seitsmes raamprogramm hõlmab VKEdele suunatud strateegiat, mis sisaldab nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid meetmeid tegevuse hoogustamiseks nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil. Selle eesmärk on luua ettevõtete klastreid ja võrgustikke, parandada infotehnoloogiat kasutavate väikeettevõtete üleeuroopalist koostööd, levitada häid tavaid koostöölepingute valdkonnas ning toetada koostööd väikeettevõtete vahel ⁽¹⁴⁾.

2.4 ELis registreeritud 23 miljonit VKEd moodustavad 99 % kõigist ettevõtetest ja annavad kaks kolmandikku Euroopa käibest. Samuti on neil suur tähtsus säästva arengu toetamisel ⁽¹⁵⁾. Ent selleks, et VKEde konkurentsivõimet veelgi suurendada, tuleb VKEd ratsionaliseerida ja koondada kriitilise massiga ühtseks tervikuks. See võimaldaks neil kasu saada asjaomaste riskikapitali fondide, teadusparkide, inkubaatorite ja piirkondliku uuenduspoliitika arendamisest ⁽¹⁶⁾.

2.5 Lisaks rõhutatakse Eurobaromeetri kiiruuringus, et VKEde kasvu võib pidurdada eurooplaste riskikartlik loomus ja ettevõtliku vaimu puudumine ⁽¹⁷⁾. Seetõttu on äärmiselt oluline võtta meetmeid, mille abil parandada ettevõtjate ametiprofiili ning suurendada üldsuse teadlikkust nende otsustavast tähtsusest uuendustegevuse, majandusliku arengu ja üldise heaolu seisukohast. Lissaboni eesmärke on võimalik saavutada vaid vastutustundliku, jõulise ja ideederikka ettevõtluse kaudu, mis saab vabalt areneda ⁽¹⁸⁾.

2.6 Siiski ei edenda ja toeta liikmesriikide võetud konkreetsed meetmed VKEde toetuseks alati riikidevahelist teadusalast koostööd ja tehnosiiret. Turgude muutumise ja väärtusahelate rahvusvahelisemaks muutumise taustal peavad Euroopa VKEd praegu kohanema tiheda ülemaailmse konkurentsiga, rakendades üha laiemas rahvusvahelises kontekstis üha uuenduslikumaid protsesse. Eurostarsi ühisprogramm peaks toetama neid VKEsid ning avaliku ja/või erasektori uurimisasutusi, mis teevad konkreetseid jõupingutusi teadus- ja arendusprojektide edendamiseks, tulemuste levitamiseks ning siirdeks ja teadmiste juurdepääsu lihtsustamiseks. Eelkõige peaks programm toetama selliseid projekte, millesse on kaasatud institutsioonid, rühmad ja/või VKEd, kes taolistes projektides tavaliselt ei osale või kellel on

⁽¹³⁾ ELT C 234, 22.9.2005, lk 14, „UEAPME Position Paper on a successor to the 6th Framework Programme for R&D”, jaanuar 2005.

⁽¹⁴⁾ „Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKE) — töökohtade ja majanduskasvu tagamise võti. Tänapäevase VKE-poliitika vahekokkuvõte”, KOM(2007) 592 lõplik, 4.10.2007.

⁽¹⁵⁾ „Teatis ühenduse Lissaboni programmi rakendamise kohta: VKEde arengu rahastamine — Euroopa lisandväärtuse lisamine”, KOM(2006) 349 lõplik, 29.6.2006.

⁽¹⁶⁾ „Teadus ja tehnoloogia, Euroopa tuleviku võtmed”, KOM(2004) 353 lõplik, 16.6.2004.

⁽¹⁷⁾ „Observatory of European SMEs”, Eurobaromeetri kiiruuring 196, mai 2007.

⁽¹⁸⁾ „Investeeringud teadmistesse ja uuendustegevusse (Lissaboni strateegia)”, ELT C 256, 27.10.2007, lk 8.

raskusi projektidele juurdepääsul. Komitee rõhutab, kui oluline on kaasata Eurostarsi ühisprogrammi kõik EUREKA riigid, eriti need, kes alles hiljuti ELiga liitusid ning kellele rakendatav riikidevaheline lähenemine kasulik on.

2.7 Eurostarsi ühisprogrammi sihtrühm on teadus- ja arendustegevuses osalevad VKEd, rõhuasetusega turule suunatud arendus- ja teadusprojektidel ning mitmepoolsetel riikidevahelistel projektidel (kuhu on kaasatud osalejaid vähemalt kahest erinevast osalevast liikmesriigist). Programmi juures on oluline altpoolt üles suunatud lähenemine, mis võimaldab teadus- ja arendustegevuses osalevatel VKEdele suurendada oma vastutust ja arendada strateegilisi uuendusi. Sellistel tingimustel on VKEde juhtpositsioonil ning saavad käimasolevat teadustegevust vastavalt kaubandusvõimalustele mõjutada.

3. Eurostarsi ühisprogrammi eesmärgid

3.1 Osalemine teadus- ja arendusprogrammides asutamislepingu artiklis 169 sätestatud korras eeldab, et osalevad liikmesriigid ühendavad oma riiklikud uurimisprogrammid, pühendades ühisele uurimisprogrammidele. Komisjon on artikli 169 alusel määratlenud neli võimalikku algatust. Üks nendest algatustest on Eurostars — ühine uurimisprogramm VKEdele ja nende partneritele.

3.2 Eurostarsi programm koondab kokku projektid, mille on esitanud üks või mitu VKEd, mis on asutatud ühes osalevatest riikidest ning mis võtab aktiivselt osa teadus- ja arendustegevusest. Projekte võidakse rakendada teaduse ja tehnoloogia mis tahes valdkonnas (ent neil peab olema tsiviileesmärk). Projektid peavad põhinema koostööl, nendes peab olema kaasatud osalejaid vähemalt kahest erinevast osalevast liikmesriigist ning nad peavad olema seotud teadus-, tehnoloogiaarendus-, tutvustamis-, koolitustegevuse ja asjaomase teabe levitamiseks. Tulenevalt VKEde olemusest on projektide tegutsemistsükkel lühike. Projekti maksimaalne kestus peab olema kolm aastat ning uurimistegevuse tulemus peaks olema turuleviimiseks valmis kahe aasta jooksul alates projekti algusest.

3.3 Eurostarsi ühisprogramm võib tunduvalt võimendada ühenduse rahalist toetust: liikmesriigid ja veel viis EUREKA riiki (Island, Iisrael, Norra, Šveits ja Türgi) lisavad omalt poolt 300 miljonit eurot. ELi toetus moodustab ühe kolmandiku liikmesriikide panusest. Tulemuseks on programm, mida avalik sektor rahastab 400 miljoni euroga. Eeldusel, et projektide rahastamise määr jääb 50–75 % vahele, võib Eurostars hankida programmi

kestuse ajaks 133 kuni 400 miljoni euro suuruse erasektori-poolse lisatoetuse (võimendav mõju). Prognoosi alusel arvestatakse keskmiseks kuluks 1,4 miljonit eurot ühe Eurostarsi projekti kohta. Kui rahastamise keskmine määr on 50 %, avalik sektor annab projekti kohta 0,7 miljonit eurot ja programmi kogueelarve on 400 miljonit eurot, saab rahastada 565 projekti.

3.4 Eli panus täidab seega tühimiku, rahastades teadus- ja arendustegevust selle varastes etappides, kui uuendustegevused on seotud kõrgete riskidega ning ei ole seetõttu erasektori investeerijatele atraktiivsed ⁽¹⁹⁾. Eli sekkumine avaliku sektori investeeringute vormis Eurostarsi programmi toetuseks julgustab teadus- ja arendustegevuses osalevaid ettevõtteid otsima uuenduslike toodete ja teenuste väljatöötamiseks erasektori investeringuid.

3.5 Seoses rahastamisega tuleks kaaluda ka maksuvabastuste kehtestamist liikmesriikide investeeringutele, mis on seotud teadus- ja arendustegevusega. See muudaks rahastamise investoreite jaoks atraktiivsemaks, kuna ka kõige mustema stsenaariumi korral saavad nad vähemasti maksusoodustust kasu. VKEd saavad sellest kasu alternatiivse rahastamisvõimaluse kujul.

3.6 Paraku on aga võimalik, et suur osa VKEdest ei saa Eli konkurentsivõimelise uuendustegevuse algatusest osa võtta. Eurostarsi programmi toetuse saamise tingimus lubab programmis osaleda vaid neil teadus- ja arendustegevuses osalevatel VKEdel, kes investeerivad 10 % või enam aastakäibest või täistööajast teadustegevusse. Isegi kui seda piirangut rakendatakse vaid projekti juhtivate partnerite suhtes, võib see siiski takistada mitmetel väikestel ettevõtetel oma uuenduslike projekte esitamast. Tulemusena võib programm tõmmata ligi vaid üksnes tugevaid kõrgtehnoloogilisi ettevõtteid, mille jaoks on olemas ka muid sobivamaid rahastamisvõimalusi.

3.7 Lisaks on mõnedes ELi riikides teadus- ja arendustegevuse kulud ühendatud teiste tegevuskuludega ning neid ei ole seetõttu võimalik eraldi määratleda ⁽²⁰⁾. Sellest tulenevalt esineb OECD kasutatud teadus- ja arendustegevuse näitajate rakendamisel uuenduslikele väikestele ettevõtetele mõningaid puudusi, kuna näitajad ei võta arvesse mittekodifitseeritud teadmiste alla kuuluvat tegevust, mille hulka on raske määratleda ⁽²¹⁾.

3.8 Samuti määratleb OECD kõrgtehnoloogilist sektorit kui tööstust, mis investeerib üle 4 % oma käibest teadus- ja arendustegevusse. Isegi väga arenenud majanduste puhul moodustab kõnealune sektor vaid umbes 3 % SKT-st, mis tähendab, et 97 %

kogu majandustegevusest ja suurem osa uuenduslikest protsessidest toimub sektorites, mida OECD nimetab kesktehnoloogiliseks või madaltehnoloogiliseks ⁽²²⁾. Nendest näitajatest nähtub, et suur osa uuendustegevuses osalevatest ettevõtetest jääks kõrvale, kui rahastamise taotlemiseks peab arendus- ja teadustegevuse osakaal olema 10 %. Sellest tulenevalt jääks saavutamata Euroopa algatuse eesmärk kutsuda esile positiivset suhtumist uuendustegevusse.

3.9 Seetõttu on komitee seisukohal, et projektide valimine peaks toimuma nende kõrge taseme ja programmi eesmärkidele vastavuse alusel ning teadus- ja arendustegevuse osakaalu 10 % piirmäär tuleks kaotada.

3.10 Eurostarsi programmil on veel üks nõue, mille kohaselt peavad programmis osalevad teadus- ja arendustegevuses aktiivsed VKEd olema suutelised viima suurema osa teadus- ja arendustegevusest ise läbi. Neile tuleks aga jätta võimalus teha koostööd partneritega, mis võivad olla VKEd, kohalikud klastrid, programmi eesmärkide saavutamiseks huvitatud suured ettevõtted, uurimisasutused või ülikoolid. Lisaks peaks mõiste „klaster” hõlmama ka vajadust luua teadus- ja arendustegevuses osalevaid VKEsid ülikoolide ja kõrgkoolide lähedusse, et suurendada nende vahelist mõlemale poolele kasulikku suhtlust.

3.11 Mis puutub Eurostarsi programmist osa võtvate uuendustegevuses osalevate VKEde oma panusesse, siis on oluline selgitada, et teadus- ja arendustegevuses aktiivsed VKEd peavad kokku katma vähemalt 50 % projekti teadus- ja arendustegevuse kuludest. Selline kriteerium võib aga välja jätta paljud turupõhised VKEd ning kaaluda tuleks võimalust alandada seda määra 25 %-ni Eurostarsi programmi vahehindamisel ⁽²³⁾.

3.12 Programmi seosed konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammist (CIP) kaetavate rahaliste vahenditega vajavad veel selgitamist. Rahastamisprogramm tuleb ka muuta paindlikumaks ja kohandada see vastavalt VKEde vajadustele. Seejuures tuleks arvesse võtta tagatisfondidega saadud positiivseid kogemusi teadus- ja arendustegevuses, mis võimaldaks ettevõtetel arvestada pikema majandustegevuse perspektiiviga.

3.13 Parem õiguslik raamistik, mis hõlmaks regulaarset nõupidamist VKEsid esindavate organisatsioonide ja teiste sidusrühmadega, aitaks vähendada tegevuskulusid ja maandada riske, tõsta kasumit, suurendada riskikapitali ning parandada riskikapitaliturgude toimimist. See oleks eriti kasulik uuenduslikele VKEdele. Kõnealune rahastamine lisandub avaliku sektori toetus-tele projekti väga varajases (idee-eelses) etapis, mil üritatakse uurimistulemustest välja töötada turustatavaid tooteid.

⁽¹⁹⁾ „Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity”, 2004.

⁽²⁰⁾ „The 2007 EU R&D Investment Scoreboard” (Tööstuslikku teadus- ja arendustegevusse investeerimise tulemustabel 2007), lk 20, Teadusuuringute Ühiskeskus ja Euroopa Komisjoni teadusuuringute peadirektoraaat.

⁽²¹⁾ H. Hirsch-Kreinsen, „Low-Technology’: A forgotten sector in innovation policy, Faculty for Economics and Social Sciences”, University of Dortmund, 15.03.2006; UAPME, „Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs”, 27.10.2004.

⁽²²⁾ „Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs”, UAPME, 27.10.2004.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon, A6-0064/2008.

3.14 Komisjon on lubanud toetada meetmeid, mille eesmärk on suurendada piiriülest investeerimist riskikapitalifondide kaudu ⁽²⁴⁾. Euroopas on riskikapitaliturg killustatud, hõlmates hetkel 27 eri tegevuskeskkonda. Sellel on negatiivne mõju nii rahaliste vahendite kogumisele kui ka investeerimisele.

3.15 Seega on vaja luua parem keskkond riskikapitali investeerimiseks ning liikmesriigid peaksid välja töötama stiimuleid erainvestoritele, kes osalevad koostööl põhinevas rahvusvahelises teadustegevuses ⁽²⁵⁾. Samuti tuleks VKEde jaoks edendada ettevõtlust toetavaid teenuseid, mille eesmärk on toetada käivitamisjärgu edukalt läbinud ettevõtteid.

4. Eurostarsi ühisprogrammi juhtimise parandamine

4.1 Eurostarsi programmi eesmärk on toetada mis tahes tehnoloogia- või tööstusvaldkonna VKEsid, luues neile vajaliku õigusliku ja organisatsioonilise raamistiku laiaulatusliku üleeuroopalise liikmesriikidevahelise koostöö jaoks rakendusuringute ja uuendustegevuse alal. Programmi kaudu tahetakse tõsta teadus- ja arendustegevuses osalevate VKEde võimet tuua turule uusi konkurentsivõimelisi tooteid, protsesse ja teenuseid.

4.2 Projekti rahvusvaheline loomus võib aidata vältida uuendustegevuses tehtavate jõupingutuste kattumist ning peaks pakkuma võimaluse ühise poliitika vastuvõtmiseks ning tegevuse kiirendamiseks tänu halduskoormuse vähendamisele ⁽²⁶⁾. Eurostarsi programmi abil julgustatakse VKEsid rahvusvahelisest koostööst kasu lõikama tingimusel, et nad on võimelised projekti

esitama ja otseselt juhtima. Sellegipoolest tuleks ühisprojektides ning tipptaseme võrgustikes osalemist hoolikalt kavandada, et projektides osalemine ei langeks tasakaalust välja.

4.3 Lisaks teadus- ja arendustegevuse toetamisele tuleks mõelda ka meetmete, millega riikide valitsused saavad uuendustegevust otseselt toetada, pakkudes välja sobiva infrastruktuuri. Teadusasutuste ringkond on väga ulatuslik ning osa neist on ühendused või uurimisettevõtted, kelle ülesanne on uuendustegevust toetada (eelkõige just VKEde kaudu). Samuti on olemas teadusparke, teaduskodasid (*science shops*), inkubaatoreid, kohalikke ja piirkondlikke valitsusasutusi ning teadmiste siirdega tegelevaid organisatsioone. Kõik nimetatud asutused toetavad uusi kõrgtehnoloogia valdkonnas tegutsevaid VKEsid, ent ka neid ettevõtteid, kelle tegevus on traditsioonilisem ning kes soovivad luua uuendustegevusel põhinevaid strateegiaid. ELi praegune eesistujariik Sloveenia ning tulevane eesistujariik Prantsusmaa peaksid jälgima Eurostarsi programmi juhtimist ELi ja riikide tasandil, suunama tegevuse optimaalsele tasandile ning vältima ülesannete kattumist ja segadust olemasolevate VKEde ametite vahel.

4.4 Lisaks on komitee korduvalt soovitanud kasutada oluliselt suuremat osa ühenduse struktuurifondi vahenditest teaduse ühise infrastruktuuri ning eelkõige VKEdele kohandatud struktuuri väljaarendamiseks. Siin tuleks suuresti kasuks ka Euroopa Investeerimispanka vahendid ⁽²⁷⁾.

Brüssel, 29. mai 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁴⁾ Komisjon pakub välja meetmed piiriülese investeerimise suurendamiseks riskikapitalifondide kaudu IP/08/15, 07.01.2008

⁽²⁵⁾ „VKEde arengu rahastamine — Euroopa lisandväärtuse lisamine”, KOM(2006) 349 lõplik, 29.6.2006.

⁽²⁶⁾ Euroopa Komisjoni ettepanekud halduskoormuse vähendamiseks 2008. aastal, MEMO/08/152 10.03.2008.

⁽²⁷⁾ ELT C 65, 17.3.2006, ELT C 256, 27.10.2007, lk17.